

N:o 55.

Af herr **Barthelson**, i anledning af *Kungl. Maj:ts förslag till lag om skogsaccis*.

Genom antagandet af nu gällande lagar rörande skogsvården hafva statsmakterna räddat landets enskilde tillhöriga skogar från tillintetgörrelse, men återstår ännu mycket att göra för höjandet af vår skogsskötsel från dess mångenstädes ännu låga ståndpunkt till den utveckling, att våra skogar kunna lämna högsta möjliga afkastning.

Intresset för ett arbete i sådan riktning — för ökande och bättre tillgodogörande af landets skogskapital — är utan tvifvel i stigande. Då detta intresse är hufvudvillkoret för att arbetet för höjandet af skogsskötseln skall gifva önskad resultat, måste först och främst från lagstiftarnes sida alla sådana åtgärder undvikas eller motarbetas, som kunna tänkas förtaga detta intresse för en rationell hushållning.

Man får ej glömma, att vid denna hushållning den som sår ofta ej får skörda, att den som genom sina åtgärder höjer sin skogsmarks produktionsförmåga ofta eller kanske till och med oftast själf ej får njuta frukten af sitt arbete, och att sålunda skogshushållningen i detta afseende intager en undantagsställning gentemot hvarje annan hushållning eller rörelse.

Man måste vidare ihågkomma, att de svenska skogarne, synnerligast de privata skogarne, ännu med få berömliga undantag äro sådana, att den som vill för sin del införa en intensiv hushållning, måste underkasta sig betydande utgifter för ett sådant mål, utgifter, som i regel först komma de efterkommande till godo genom ökad skogsafkastning.

På grund af denna skogshushållningens särställning, att nämligen dess utförelse ofta ej hinna få njuta åtminstone full ersättning för sitt arbete, och att de måste räkna med ett stort virkesförråd, har det nuvarande beskattningssättet för skog visat sig äga sådana olägenheter, att de kunna sägas på vissa trakter om ej hindra så åtminstone försvåra införandet af en intensiv skogsvård.

Enligt § 3 af bevillningsförordningen och § 1 i för taxeringsmyndigheterna gällande instruktion skall fast egendoms taxeringsvärde bestämmas med ledning af inhämtade upplysningar om egendomens storlek, beskattning och afkastning m. m. och skall dessutom behörigt afseende fästas vid bland annat skogens beskaffenhet.

Att taxeringsmyndigheterna omöjligen i stort sedt kunna hafva den kännedom om skogens beskaffenhet, som fordras för åsättandet af ett rätt värde å densamma, ligger i sakens natur på grund af de ojämna skogsförhållanden, som nästan öfverallt äro rådande i vårt land. Också visar erfarenheten att ojämnheter råder vid åsättandet af taxeringsvärde å skogsegendom, en ojämnhet, som på det ena hållet till resultat lämnat för låga, på det andra för höga värden.

Genom uppskattning af skogskapitalet, såväl den afverkningsbara delen af detsamma som plant- och ungsbogen, tvingas ofta rent af ägaren att afyttra största möjliga del af detta kapital för att på så sätt åstadkomma en nedsättning af egendomens taxeringsvärde och därigenom minskning af egendomen åliggande skatter, hvadan vid sådana fall man kan påstå, att beskattningssättet åtminstone ej bidrager till införande af en rationell skogsvård.

En omläggning af det nuvarande beskattningssättet, så att endast markens värde ingår jämte tillgången af husbehovsvirke i fastighetsbeskattningen och så att ej skogskapitalet utan dess afkastning beskattas, torde därför vara, om hänsyn skall tagas till en rationell skogshushållning, af behovet påkallad.

För en dylik omläggning talar ju ock det kända förhållandet, att personer, som hafva till yrke att köpa egendomar för realisering af dessas skog, nu kunna totalt nedhugga en skog utan att de härför eller för den inkomst de härigenom förskaffa sig behöfva erlägga någon skatt, vare sig till kronan eller kommunen. Enda följden blir i stället en minskning af den sköflade egendomens skatteförmåga, i det att efter skogskapitalets realisering egendomens taxeringsvärde måste nedsättas.

För att bereda kommunerna en ny skatteälla har Kungl. Maj:t för

innevarande, liksom för nästföregående Riksdag, framlagt nådig proposition med förslag till lag om skogsaccis. Den föreslagna skatten är afsedd att med bibehållande af hittills varande fastighetsbeskattning enligt gällande bevillningsförordning utkrävas till ett belopp af högst 2 % af det afverkade virkets skogsvärde på rot vid afverkningstillfället. Då skogsvärdet på rot skulle erhållas därigenom att från försäljningsvärdet endast får dragas afverknings- och transportkostnaden till saluplatsen, framgår häraf, att skatten skulle bestämmas efter den bruttoinkomst skogsrörelsen lämnar, i det att enligt Kungl. Maj:ts proposition afdrag ej får ske för de kostnader, som till äfventyrs nedlagts för skogsodling, dikning, väganläggning, för förvaltning och bevakning m. fl. kostnader, som äro mer eller mindre oskiljaktiga från en intensiv skogshushållning.

Från skogsvårdssynpunkt sedt synes mig dock en beskattning vara att föredraga, som, i likhet med hvad för all annan rörelse sker, tager hänsyn till ej blott inkomsten utan ock till utgifterna, ty eljest måste skatten drabba bruttoinkomsten. Det kan ej vara för införandet och bevarandet af en rationell skogsvård gynnsamt, om t. ex. en skogsägare, som säljer för 10,000 kronor skog, men som på för skogsvården nödiga åtgärder nedlagt 5,000 kronor, måste beskattas för en inkomst af 10,000 kronor, då den verkliga inkomsten ju endast utgjort 5,000 kronor.

Jag fruktar att mången under sådana förhållanden komme att mista intresset för att nedlägga arbete och kostnad för någon skogsvård.

Förutom nu nämnda olägenheten med den föreslagna skogsaccisen skulle den medföra den svåra olägenheten, att skogsegendom, där skogskapitalet inräknats i fastighetsvärdet, blefve dubbelbeskattad i fråga om skatt till kommunen, en omständighet, som kräver det största beaktande.

Skogsskattekommittén har i sitt betänkande af den 15 juli 1907, i hvilket skogsaccis föreslås, framhållit, att, därest denna nya skatteform skulle tillämpas, gällande bevillningsförordning borde i afseende på beskattning af fastighet ändras därhän, att i fastighetsskatten endast borde ingå markvärdet men ej den växande skogen.

Visserligen har förfäktats, att dubbelbeskattning i förevarande fall ej skulle förekomma, emedan i regel den växande skogens värde ej inginge åtminstone till någon afsevärd del i fastighetsvärdet, men motsäges ett dylikt påstående af det verkliga förhållandet åtminstone inom landets sydliga del. Man torde nämligen utan öfverdrift kunna påstå, att där numera vid bestämmandet af skogsfastighets taxeringsvärde tillräcklig hänsyn tages till förekomsten af skog.

Såsom för ifrågavarande skattefråga särdeles belysande vill jag här anföra de taxeringsvärden, som af taxeringsmyndigheterna innevarande år åsatts en del kronoparker inom Skaraborgs, Älfsborgs samt Göteborgs och Bohus län.

Om för bättre öfverskådlighet dessa taxeringsvärden angifvas per hektar produktiv skogsmark, så utgöra desamma i runda tal för

Kronoparken Tiveden	101 kronor
» Sundsmarken	225 »
» Bromö.....	90 »

Denna kronopark, som nästan uteslutande består af ung, till stor del under senaste 20 år medelst kultur uppdragen skog, inköptes af kronan för cirka 20 år sedan för en summa af 90,000 kronor, inberäknadt en jordbruksegendom, som nu åsatts särskildt taxeringsvärde.

Kronoparken Marieholm	260 kronor
» Rådaås	489 »
» Edsmären	154 »
» Furubacken.....	250 »
Kronoparkerna Östra och Västra Kinne- skogen samt Klyftamon...	170 »
Kronoparken Hunneberg	116 »
» Fagerlid	530 »
» Ollestad	152 »
» Getlycke	116 »

$\frac{2}{3}$ af arealen af sistnämnda skog äro beväxta af ungskog.

Kronoparken Ödsmål	130 kronor.
--------------------------	-------------

Ödsmål, som är beväxt af hufvudsakligen ung, ännu ej huggbar kultur-skog, inköptes af kronan år 1903 för cirka 20,000 kronor, men är nu bevillningstaxerad till 25,000 kronor.

Förestående i runda tal anförda siffror synas mig tydligt nog vederlägga påståendet, att ej ståndsskogen medräknas vid fastställandet af skogsegendoms taxeringsvärde, åtminstone inom de län, hvarest de uppgifna skogarne äro belägna. Jag vågar till och med påstå, att af de anförda värdena, en del äro för höga, såsom t. ex. för kronoparken Fagerlid, för hvilken bestämts ett taxeringsvärde af 530 kronor per hektar.

Erkänner man nämligen att skogskapitalet genom fastighetstaxeringen beskattas såsom vid de nu uppräknade fallen inom trenne län ägt rum, måste man väl ock erkänna, att påläggandet af ytterligare ny skatt till kommunen i form af skogsaccis skall komma att medföra en dubbelbeskattning af skogsrörelsen.

Jag vågar påstå, att, om denna nya nu föreslagna skatt pålægges skogshushållningen, så länge skogskapitalet kan genom fastighetsbeskattning åsättas så höga värden, som de af mig angifna exemplen visa, denna skatt kommer att blifva ödesdiger för den rationella skogsvärden. Då redan nu, såsom förut framhållits, den enskilde frestas att realisera sitt skogskapital för ernående af lägre fastighetsvärde, i hvilken omfattning skulle ej efter införandet af ytterligare beskattning af skogskapitalet denna utväg komma att tillämpas?

Då en rationell skogsvård fordrar ett stort skogskapital, bör skatte-lagstiftningen ställas så, att skogsägaren ej genom denna lagstiftning frestas att realisera detsamma.

Den väg, man härvid har att gå, synes mig vara den, som af skogsskattekommittén föreslagits, nämligen att skogskapitalet bör beskattas endast då det lämnar verklig inkomst, så att den växande skogen icke medtages vid fastighetens taxering.

Kommitterade hafva i afgifvet betänkande rörande ändrade bestämmelser angående beskattning af skog såsom skäl mot en skogsbeskattning i fastighetsbevollningens form och som skäl för en beskattning af inkomst af skog anfört följande:

Kommitterades främsta och viktigaste uppgift har varit att träffa ett val mellan de båda i det föregående angifna hufvudmetoderna för en rationell skogsbeskattning. Hvad då först beträffar den metod, som bygger på den nuvarande fastighetsbevollningen, kan det icke förnekas, att densamma väsentligen förbättras genom förslaget att åsätta upplåten skogsafverkningsrätt särskildt taxeringsvärde, för hvilket afverkningsrättens innehafvare skulle utgöra fastighetsbevollning. Därmed skulle ett viktigt hinder undanröjas, som nu står i vägen för en taxering af skogsfastighet till dess fulla värde. Ville man dessutom införa den bestämmelsen, att särskildt taxeringsvärde alltid skall åsättas skogsområde, så snart skog därå finnes utöfver husbehof, så skulle uppenbarligen ytterligare en garanti vinnas mot att vid taxeringen för liten eller alldeles ingen hänsyn toges till värdet af växande skog.

Trots dessa obestriddiga förbättringar skulle emellertid enligt kommitterades mening det fundamentala felet i denna beskattningsmetod kvarstå.

Detta fel består däri, att skatt uttages af en beräknad genomsnittlig årsinkomst, som i verkligheten merendels icke finnes till såsom disponibel tillgång. Därmed följer fara för att skatten skall komma att öfverstiga ägarens skattekraft.

Verkningarna af detta grundfel i beskattningsmetoden kunna allt efter förhållandena blifva af olika slag. Antingen söker man förebygga för hård beskattning genom att åsätta skog, som icke ger årlig inkomst, ett lågt taxeringsvärde. Denna utväg har anlitats vid tillämpning af gällande bevillningsförordning i den omfattning, att mångenstädes mycket ringa hänsyn tagits till värdet af växande skog. Därmed är tydligen hela metoden för skogsbeskattningen förfelad. Eller ock söker man genom sträng lagstiftning och förvaltning framtvinga en riktig taxering af skogsfastighet. Men då riskerar man just att öfverbelasta fastighetsägarnes skattekraft. Följderna häraf äro mycket betänkliga. Skulle de på jorden hvilande årliga skattebördorna ökas i den väsentliga grad, som blefve följden af ett dylikt tillvägagående, är fara värdt, att hemmansägarna i stor utsträckning skulle tvingas att gå från sin jord. En annan olägenhet, som kan väntas följa med en skattemetod, som utkräver skatt, där motsvarande kontanta inkomster saknas, är växande benägenhet att afverka skog i förtid eller i större omfattning än som med klok skogshushållning är förenligt. Då statsmakterna i öfrigt sökt befrämja en skogshushållning, som tar hänsyn till framtiden, vore det uppenbarligen olämpligt, om skattelagstiftningen komme att verka i motsatt riktning. Lyckligast vore naturligtvis, om skattelagstiftningen kunde ordnas så att den, jämte det den blefve rättvis, tillika befrämjade en rationell skogsvård.

Det är alltså mycket vägande skäl, som tala mot en skogsbeskattning i fastighetsbevillningens form. Fastighetsbevillningen såsom beskattningsform har hufvudsakligen tillkommit och bibehållits för jordbrukets skull, emedan det varit förenadt med särskilda svårigheter att uppskatta inkomst af jordbruk i penningar, under det att en taxering af själfva jordbruksfastighetens kapitalvärde är jämförelsevis lätt. I detta afseende är förhållandet alldeles omvänt, då det gäller skog. En taxering af inkomst af skog vid de tillfällen, då skogen försäljes eller afverkas, är lätt och kan i allmänhet baseras på tillförlitliga uppgifter om faktiska förhållanden. Men att riktigt taxera skogsfastighet är en synnerligen svår uppgift. Hur svår den är framgår bäst däraf, att man aldrig lyckats ena sig ens om de principer, som böra ligga till grund för dylik taxering. Medan några fordra, att skogens hela förhandenvarande saluvärde skall läggas till grund

för taxeringen, anse andra, att taxeringsvärdet bör motsvara kapitalvärdet af den afkastning skogen ger vid rationell drift. Då nu meningarna äfven i fråga om hvad som är rationell drift äro tämligen delade, inser man, att det skulle vara utomordentligt svårt att gifva tillfredsställande bestämmelser för taxering af skogsfastighet och kanske ännu svårare att erhålla en riktig och likformig tillämpning af dessa bestämmelser.

I fråga om inkomst af jordbruk har vår lagstiftning nöjt sig med att träffa en viss genomsnittsinkomst, beräknad efter fastighetens taxeringsvärde. I verkligheten afviker den med skörden och konjunkturerna fluktuerande inkomsten ofta rätt betydligt från denna beräknade inkomst. I detta förhållande ligger onekligen en brist hos den nuvarande metoden för beskattning af jordbruk. Man har emellertid här endast att räkna med fluktuationer i en inkomst, som dock i regeln hvarje år finnes. I fråga om skogsbeskattningen åter är det verkliga skatteobjektet en inkomst, som vanligen endast återkommer efter många år, men som under mellantiden alldeles saknas. Olägenheterna af en beskattning efter genomsnittsinkomst äro uppenbarligen under sådana förhållanden väsentligen starkare.

Det föreligger alltså fullgoda skäl för en i skattetekniskt hänseende olika behandling af skog och af jordbruksfastighet. Äfven synes det vara till förmån för taxeringsvärdets stabilitet, att den växande skogens värde däri icke inbegripes. Visserligen är skog juridiskt sedt fast egendom, men från ekonomisk synpunkt har den likväl väsentligen karaktär af lös egendom, som när som helst kan fränhändas fastigheten. Taxeringsvärdet skulle alltså få större betydelse som måttstock på fastighetens varaktiga värde, om växande skog i beskattningshänseende afskildes från fast egendom.

Kommitterade hafva funnit nu angifna olägenheter hos ett på fastighetsbevilning grundadt skogsbeskattningssystem vara af den väsentliga natur, att de näppeligen torde genom någon vidare utbildning af detta system kunna aflägsnas. Dessa olägenheter hafva också enligt kommitterades mening måst tillmätas så afgörande betydelse, att det för kommitterade ställt sig som en bjudande nödvändighet att om möjligt söka lösningen af den förelagda uppgiften på en annan grund än fastighetsbevillningens.

Kommitterade hafva alltså vändt sig till den andra hufvudmetoden för skogs beskattning. Det väsentliga hos denna metod är, att den utkräver skatt endast då skog lämnar verklig inkomst. Den skattskyldige skall enligt denna metod betala skatt endast vid de tillfällen, då han genom kontant inkomst kommit i den ställning, att han mindre tryckes af

skatten. Detta är naturligtvis ett mycket betydande företräde hos denna metod.

De åsikter, som af skogsskattekommittén enligt det anförda framlagts, torde af skogsägarna i allmänhet gillas, likasom ock af landets skogsvårdsstyrelser, hvilka hos Kungl. Maj:t hemställt om sådan ändring i bevillningsförrordningen, att däraf tydligen må framgå, att i fastighetsvärde endast skall inberäknas värdet af själfva skogsmarken äfvensom af förmånen för egendomen att äga tillgång på husbehovsvirke, samt att beskattningen af stånskogen skall äga rum vid afverkningen.

Då jag sålunda är öfvertygad om, att vården om landets skogar och deras förkofran, som för landets industri och ekonomiska lif äro af så stor betydelse, kräfvat en ändring i nu gällande bevillningsförrordning, äfvensom att Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skogsaccis icke är för en rationell skogsvård lämplig, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte med afslag å Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om skogsaccis af den 29 januari 1909 i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att det täcktes Kungl. Maj:t att i samband med den omarbetning af skattelagstiftningen, som nu förehafves, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i gällande bevillningsförrordning, att vid beskattning af skogsegendom må i fastighetsvärdet inberäknas endast värdet af själfva skogs- och hagmarken jämte förmånen för egendomen att äga tillgång på husbehovsvirke, samt att beskattning af stånskogen skall äga rum först vid afverkningen, äfvensom att vid denna beskattning af stånskogen endast den verkliga eller nettobehållningen af skogsbruket skall beskattas, så att nödiga afdrag göras för nedlagda kostnader för skogsodling, dikning, väganläggning eller andra på skogsvården nedlagda kostnader.

Stockholm den 16 februari 1909.

Gust. Barthelson.